

Sylwia Jasińska, *Obraz współczesnego nauczyciela wychowania przedszkolnego — rozbieżności pomiędzy jego kompetencjami, postrzeganiem i oczekiwaniami społecznym a prestiżem zawodowym*, „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, 7, 2019, nr 1 (13), s. 143–161

Sylwia Jasińska swój artykuł podzieliła na cztery części. W pierwszej przedstawia profil nauczyciela wychowania przedszkolnego, w drugiej omawia zadania nauczyciela wychowania przedszkolnego i społeczne oczekiwania wobec niego, a w trzeciej traktuje o statusie zawodowym i prestiżu zawodu, w czwartej dokonuje podsumowania swoich rozważań.

Na początku autorka przypomina, kto w świetle współczesnego prawa może pracować jako nauczyciel w przedszkolach, szkołach i różnego rodzaju placówkach zapewniających opiekę i wychowanie dzieciom poza miejscem zamieszkania. Następnie przedstawia profil absolwenta kierunku: pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna po studiach I i II stopnia. Krótko charakteryzuje także Kartę Nauczyciela. Kolejnym zagadnieniem poruszonym w pierwszej części przez autorkę jest doksztalcanie się jako element awansu zawodowego nauczyciela. W następnym podrozdziale podejmuje ona kwestię kompetencji, umiejętności i osobowości. Autorka przywołuje podział kompetencji, który wprowadziła B. Kasáčová. Wymienia kompetencje ukierunkowane na dziecko/ucznię, na proces edukacji oraz na samorozwój nauczyciela. Z podanej klasyfikacji czytelnik może wyciągnąć wniosek, że samorozwój nauczyciela jest jednym z podstawowych elementów, gdy mówimy o kompetencjach. W mojej ocenie jest to kwestia, na którą należy zwracać uwagę zwłaszcza osobom, które w przyszłości planują podjąć pracę w tym zawodzie. Współcześnie wiele zawodów wymaga ciągłego samodoskonalenia, ale bycie nauczycielem, wychowawcą małych dzieci wymaga tego szczególnie. Jeśli tylko zdobędziemy się na odrobinę autorefleksji i zdamy sobie sprawę, jaka odpowiedzialność będzie spoczywać na przyszłych nauczycielach wychowania przedszkolnego, spojrzmy na ten zawód oraz przygotowanie się do niego w inny sposób. W kolejnych fragmentach artykułu autorka przywołuje inne podziały kompetencji i przedstawia oczekiwania w stosunku do nauczycieli. Za Wolfgangiem Brezinką pisze, iż „rola nauczyciela w przygotowaniu dzieci do wyzwań współczesnego świata polega zatem na stymulowaniu ich rozwoju w kontekście dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości” (Brezinka, 2005). Ze słowami tymi mogę się zgodzić jedynie częściowo, ponieważ uważam, że w świecie płynnej nowoczesności w wychowaniu należy szczególnie nacisk położyć na pewne wartości uniwersalne. Wychowanek, który będzie niedostatecznie utwierdzony w podstawowych wartościach, może łatwo zatracić to, co ważne, cenne i piękne na rzecz współczesnych trendów, konsumpcjonizmu i płytkiego życia. Owszem, musi mieć pewną elastyczność, ale bez dostatecznie mocnego szkieletu niezmiennych wartości jest narażony na wiele niebezpieczeństw.

W dalszej części artykułu autorka prezentuje wybrane wyniki badań dotyczące kompetencji nauczyciela, pożądanych cech i oczekiwań społeczeństwa co do jego osoby. Przywołuje bardzo ciekawe badania Urszuli Ordon (2009), która przeanalizowała stopień samooceny ukształtowania poszczególnych rodzajów kompetencji nauczycieli przedszkoli i klas początkowych szkoły podstawowej. Wynika z nich, że sferą, w której nauczyciele czują się najmniej pewnie, jest ta związana z wiedzą i problemami psychologicznymi. Dla mnie jako przyszłego pedagoga jest to bardzo cenny trop — wiem, na co powinnam położyć nacisk w swojej pracy, w samokształceniu i doszkalananiu się.

Kolejną cenną rzeczą, którą dał mi ten artykuł, jest uświadomienie sobie, że oczekiwania społeczne co do mojego przyszłego zawodu są często niemożliwe do zrealizowania. Rozumiem więc, że dystans do tych oczekiwań jest niezbędny. Tym bardziej w kontekście powszechnego dziś zjawiska wypalenia zawodowego nauczycieli, o którym S. Jasińska traktuje w dalszej części artykułu. Sygnalizuje ona także kwestię zrzucenia odpowiedzialności za wychowanie i proces edukacyjny na nauczycieli. Zgadzam się z nią całkowicie. Co prawda, współcześnie widać, że współpraca rodziców i przedszkola czy szkoły rozwija się coraz lepiej, lecz wciąż ogromna część rodziców nie zdaje sobie sprawy, że nauczyciel nie jest w stanie w ciągu kilku godzin w szkole nadrobić braków wychowawczych z domu rodzinnego.

Problemem, na który S. Jasińska zwraca także uwagę, jest niska samoocena nauczycieli wychowania przedszkolnego. Zawód ten postrzegany jest w społeczeństwie w bardzo różny sposób, ale w mojej ocenie odpowiednie akcje profilaktyczne mogłyby poprawić tę sytuację. Jeżeli wystarczająco mocna będzie świadomość tego, jak cenna, wartościowa i potrzebna jest praca, którą wykonują nauczyciele, łatwiej będzie uniknąć wypalenia zawodowego i tak częstej niskiej samooceny pedagogów. To, w jaki sposób należałoby przeprowadzić tę profilaktykę, pozostaje dla mnie pytaniem otwartym.

W końcowej części swojego artykułu Jasińska przywołuje liczne zagrożenia, które często stanowią problem w pracy nauczyciela, a także wady, które mogą się pojawiać wskutek pracy, albo inne niepożądane zjawiska. W mojej ocenie to również jest niezwykle ważne, ponieważ znajomość pewnych mechanizmów może stanowić bazę do podjęcia działań o charakterze profilaktycznym.

Recenzowany artykuł jest cennym źródłem informacji, dotyczy bardzo wielu kwestii dotyczących nauczyciela przedszkola i otwiera oczy na wiele spraw. Autorka przedstawia wyniki różnorodnych badań, porównuje wiele klasyfikacji, prezentuje całą obfitość treści w niezwykle spójnej i ciekawej formie. Artykuł jest merytorycznie wartościowy i zachęca czytelnika do pogłębienia tematu.

Bibliografia

- Brezińska, W. (2005). *Wychowanie i pedagogika w dobie przemian kulturowych*. Przeł. J. Kochanowicz. Kraków: WAM.
- Ordon, U. (2009). *Samoocena kompetencji zawodowych nauczycieli przedszkoli i klas I–III wobec wymogów edukacji europejskiej*. W: I. Adamek, E. Żmijewska (red.), *Nauczyciel w systemie edukacyjnym*. Kraków: Wyd. Naukowe UP, s. 66–76.

Aleksandra Twaróg
ORCID: 0000-0002-6685-5314
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN
w Krakowie